

VLAAMSE ADVIESCOMMISSIE VOOR VOLKSRAADPLEGINGEN

VAV/2009/1

In haar vergadering van maandag 23 maart 2009, om 10.30uur, brengt de Vlaamse Adviescommissie voor Volksraadplegingen, samengesteld uit :

De heer Brecht Steen, Voorzitter,

De Heer Johan Ackaert,

De heer Jean Dujardin

Mevrouw Cathy Van Durmen

Mevrouw Raymonde Rommel , stemgerechtigde leden

Mevrouw Marleen Brans,

De heer Jo Buelens, ,

Mevrouw Lieve Raiglot,

De heer Joan Halsberghe, leden met raadgevende stem

De heer Rudy Janssens, secretaris

Mevrouw Julia Jacobs, plaatsvervangend secretaris

naar aanleiding van een aantal vragen met betrekking tot de Oosterweelverbinding uitgaande van de VZW Ademloos, het volgende advies uit

Vraag 1:

Voldoet de vraag “Moet de stad Antwerpen een gunstig advies geven voor de stedenbouwkundige vergunning van de Oosterweelverbinding op het huidig voorziene tracé tussen Zwijndrecht/Linkeroever en Merksem Deurne? Ja of Neen” aan alle voorwaarden zoals voorzien in art. 205, 214§1 en 218 van het Gemeentedecreet? Kan de formulering van de vraag nog beter worden opgesteld?

Luidens artikel 205 van het Gemeentedecreet kan een gemeentelijke volksraadpleging worden georganiseerd over *“aangelegenheden, bedoeld in artikel 2, eerste lid”* van het Gemeentedecreet.

Het eerste lid van artikel 2 van het Gemeentedecreet stelt het volgende: *De gemeenten beogen om op het lokale niveau bij te dragen tot het welzijn van de burgers en tot de duurzame ontwikkeling van het gemeentelijk gebied. Overeenkomstig artikel 41 van de Grondwet zijn ze bevoegd voor de aangelegenheden van gemeentelijk belang voor de verwezenlijking waarvan ze alle initiatieven kunnen nemen.”*

De vraag is dan ook of het onderwerp van de voorgenomen gemeentelijke volksraadpleging (advies over de stedenbouwkundige vergunning voor het tot stand brengen van de Oosterweelverbinding met het oog op het sluiten van de ring rond Antwerpen) wel kan worden beschouwd als een aangelegenheid van gemeentelijk belang in de zin van het eerste lid van artikel 2 van het Gemeentedecreet. In het kader van het verlenen van een stedenbouwkundige vergunning voor de totstandbrenging van de Oosterweelverbinding heeft de stad Antwerpen immers enkel een adviesrol te vervullen, zoals bedoeld in artikel 127, § 1, tweede lid van het decreet van 18 mei 1999 betreffende de ruimtelijke ordening . Een dergelijke adviesbevoegdheid dient in de eerste plaats beschouwd te worden als een bevoegdheid die aan de gemeente is toevertrouwd *“door of krachtens de wet of het decreet”* in de zin van artikel 2, tweede lid van het Gemeentedecreet.

Hoewel een gemeente de hierboven geschetste adviesbevoegdheid dient uit te oefenen binnen een vooraf bepaald decretaal kader, rekening houdend met de algemene opvatting van het Vlaams Gewest over de ruimtelijke ordening (d.i. het algemeen belang), heeft de gemeente bij het uitoefenen van die opdracht een eigen inbreng die toelaat het gemeentelijk belang te behartigen. Die taak kan dus niet worden beschouwd als een zuivere “medebewindstaak”, d.i. een loutere uitvoeringstaak waarbij de gemeente verplicht is mee te werken aan het beleid van de hogere overheid zonder een eigen inbreng, maar dient daarentegen beschouwd te worden als een taak van zogenaamd “*gemengd* belang”, d.i. een taak die deels van gemeentelijk belang is en deels van algemeen belang.

De VAV is de mening toegedaan dat voor zover een gemeente in het kader van zijn adviesbevoegdheid wel degelijk het eigen gemeentelijk belang kan behartigen, de uitoefening van die bevoegdheid niet alleen dient te worden beschouwd als een aangelegenheid bedoeld in artikel 2, tweede lid van het Gemeentedecreet, maar *ook* als een aangelegenheid van gemeentelijk belang in de zin van artikel 2, eerste lid van het Gemeentedecreet.

De VAV is dan ook van oordeel dat over aangelegenheden die kunnen beschouwd worden als zijnde van gemengd belang een gemeentelijke volksraadpleging kan worden georganiseerd, ten minste voor zover het die aspecten betreft waar de gemeente over een eigen discretionnaire bevoegdheid beschikt om het eigen gemeentelijk belang na te streven dat onderscheiden kan worden van het algemeen belang.

De conclusie is dan ook dat de vraag, zoals ze door de VZW Ademloos wordt voorgelegd aan de VAV, het voorwerp kan uitmaken van een gemeentelijke volksraadpleging.

Een en ander betekent echter niet dat de vraag niet kan worden verduidelijkt . De VAV vraagt zich in dit verband af of de vraag, zoals ze in september 2008 is geformuleerd, nog wel actueel en relevant is gelet op de recente ontwikkelingen in het dossier.

Vraag 2

Voldoet het door de stad bezorgde formulier aan de vormvoorschriften zoals voorzien in het artikel 207 van het Gemeentedecreet ?

a) Is het vermelden van het adres van het College van Burgemeester en schepenen voor inlichtingen hier niet ongepast daar dit doet uitschijnen dat het College het verzoek ondersteunen en inhoudelijke informatie zouden moeten geven over de vraagstelling ?

b) Is de vermelding op dit formulier dat dit verzoek moet worden gezonden aan het College van Burgemeester en Schepenen, alhoewel juridisch juist, niet overbodig daar dit het gevaar inhoudt dat individuele ondertekenaars het door hen ondertekende formulier rechtstreeks naar het College zouden sturen (samen met hun motivatie) waardoor deze handtekeningen waardeloos worden (want niet vergezeld van 10% handtekeningen van inwoners) ?

c) Het door de stad opgestelde formulier bestaat uit twee bladzijden. Mag de tweede bladzijde ter ondertekening worden voorgelegd aan de inwoners zonder vergezeld te zijn van de voorpagina of moet elk van de nodige ca 50.000 handtekeningen vergezeld zijn van die voorpagina om als geldig te worden beschouwd ?

d) Wordt de kolom “Nummer” niet beter geschrapt daar het voor de ondertekenaars van het verzoek niet duidelijk is wat hier moet worden ingevuld ?

De VAV stelt met betrekking tot de diverse onderdelen van deze tweede vraag, het volgende:

a) Op zich is de vermelding onderaan het formulier dat inlichtingen kunnen bekomen worden bij het college van burgemeester en schepenen van de stad Antwerpen niet verboden. Wel is de VAV van mening dat dit mogelijk bij sommige ondertekenaars van het formulier de indruk kan wekken dat het initiatief tot de organisatie van de gemeentelijke volksraadpleging uitgaat van de stad zelf. Daar tegenover staat dan echter wel weer dat op hetzelfde formulier bovenaan, zoals trouwens decretaal wordt vastgelegd, de namen van de initiatiefnemers klaar en duidelijk worden vermeld. Een aandachtige lezer kan dus wel weten dat het initiatief niet uitgaat van de stad maar van derden.

Samenvattend: de vermelding kan, maar er wordt best zorgvuldig mee omgesprongen. Verwarring blijft immers mogelijk.

b) Het formulier, zoals het werd opgesteld door de stad Antwerpen, is inderdaad niet helemaal correct, tenminste niet wat betreft de vermelding onder punt 2 onder de hoofding *“Hoe verder met dit formulier?”* op de voorzijde van het formulier.

De vermelding *“Zend dit verzoek met aangetekende brief aan het college van burgemeester en schepenen”* kan immers bij degenen die het formulier in handen krijgen om het te ondertekenen de verkeerde indruk wekken dat zij zelf, als ondersteuner van de vraag tot organisatie van een gemeentelijke volksraadpleging, na het plaatsen van hun handtekening, dit formulier zelf

aangetekend moeten versturen aan het college van burgemeester en schepenen van de stad.

Dit is uiteraard niet het geval. Het zijn de initiatiefnemers die de ondertekende formulieren aan het college moeten bezorgen op de aangegeven wijze. De vermelding is dus duidelijk voor hen bedoeld en niet voor de ondertekenaars. Dit blijkt overigens ook overduidelijk uit de twee andere vermeldingen onder de voornoemde hoofding “hoe verder met dit formulier?”.

De VZW Ademloos stelt zich dan ook terecht de vraag naar het nut van deze vermelding.

- c) Zoals het formulier werd opgesteld door de stad Antwerpen stelt zich inderdaad een probleem. Hoewel in artikel 207 van het Gemeentedecreet niet uitdrukkelijk wordt gesteld dat het formulier bij elke bladzijde van de petitielijst moet zijn gevoegd, volgt uit de geest van die bepaling dat op elk bladzijde van de petitielijst waarop de inwoners hun steun voor het initiatief kunnen uitbrengen door het plaatsen van hun handtekening, ten minste de vraag of vragen moeten worden vermeld, alsook artikel 196 van het Strafwetboek. De ondertekenaars moeten immers duidelijk weten wat zij tekenen en wat de mogelijke gevolgen zijn van een valse handtekening. In het door de stad Antwerpen aan de VZW Ademloos ter beschikking gestelde formulier, komen de vragen weliswaar voor op elke bladzijde van het petitieformulier, maar ontbreekt de vermelding van het artikel 196 van het strafwetboek, evenals trouwens de gegevens van de initiatiefnemers.

- d) Er kan ingestemd worden met de visie van de VZW Ademloos dat de kolom misschien beter geschrapt wordt, alhoewel er geen enkel verbod is om in deze vermelding te voorzien. De vraag kan enkel gesteld worden wat het nut van deze kolom is. Het kan onmogelijk de bedoeling zijn om in een

doorlopende nummering te voorzien, aangezien dezelfde formulieren op diverse plaatsen en door diverse mensen ter ondertekening zullen aangeboden zijn en elk formulier wellicht met een nieuwe nummering (beginnende met het cijfer 1) zal beginnen. Het enige nut dat zou kunnen liggen in het behoud van de kolom is dat het mogelijkerwijze de verwerking (het tellen) van de formulieren zal vergemakkelijken.

Vraag 3

Aan het College vroegen we ons een formulier te bezorgen dat ook door middel van een elektronische handtekening kan worden ondertekend (zoals voorzien in de wet van 9 juli 2001 houdende vaststelling van bepaalde regels in verband met het juridisch kader voor elektronische handtekeningen). Bij het formulier in bijlage 2 lijkt dit echter niet voorzien. Hoe kan dit alsnog worden gerealiseerd?

In dit verband verwijst de VAV naar artikel 207 van het Gemeentedecreet dat betrekking heeft op het formulier dat afgegeven wordt door de gemeente. Die bepaling staat er niet aan in de weg dat de gemeente in de mogelijkheid zou voorzien dat elektronische handtekeningen op een petitie lijst worden geplaatst .

Er is de leden van de VAV echter geen enkele wettelijke, decretale of verordenende bepaling bekend die een gemeente zou verplichten om een vraag om een elektronische handtekening te kunnen plaatsen positief te beantwoorden. In het kader van de gemeentelijke volksraadpleging moet de gemeente enkel, op verzoek, een formulier afleveren dat zij, met respect voor een aantal wettelijke bepalingen, zelf autonoom opstelt. Nergens wordt bepaald dat een elektronische handtekening mogelijk moet zijn.

Vraag 4

In uitvoering van het artikel 219 van het gemeentedecreet diende de Vlaamse regering , naar analogie met de procedure bedoeld in de gemeentekieswet voor de verkiezing van de gemeenteraadsleden, de nadere regels voor het houden van een gemeentelijke volksraadpleging te bepalen. Welke gevolgen heeft het tot op heden niet bestaan van dergelijk Vlaams uitvoeringsbesluit op het houden van een volksraadpleging in Antwerpen ?

De leden van de VAV zijn de mening toegedaan, dat zolang het besluit van de Vlaamse regering in uitvoering van het artikel 219 niet is genomen, het K.B. van 10 april 1995 tot vaststelling van de nadere procedureregels voor het houden van een gemeentelijke volksraadpleging van toepassing blijft.

DIT ADVIES WERD UITGEBRACHT MET EENPARIGHEID VAN STEMMEN.

De Voorzitter,

Brecht Steen.